POLISI YMDDYGIAD CADARNHAOL A DISGYBLAETH

Dyddiad cymeradwyo (gan y corff llawn)	27.11.23
Dyddiad adolygu	Hydref 2025

Cadeirydd Llywodraethwyr	
Pennaeth	

Rhagarweiniad

Yn Ysgol Gymraeg Teilo Sant seilir disgyblaeth ar strategaeth ymddygiad sy’n annog agweddau positif tuag at ymddygiad. Sail llwyddiant y polisi yw’r pwyslais ar ganmol a gwobrwyo ymddygiad da ac adeiladu agwedd gadarnhaol. Mae disgyblion yn gwneud penderfyniadau am eu hymddygiad eu hunain yn seiliedig ar reolau, gwobrwyon a chanlyniadau. Mae ymddygiad cadarnhaol yn hanfodol i fywyd ysgol gan ei fod yn caniatáu ac yn hyrwyddo dysgu a pherthynas ryngbersonol lwyddiannus.

Ni ddylai ymddygiad annerbyniol a thorri rheolau disgyblaeth amharu ar hawliau plant eraill i ddysgu a datblygu. Dylai pob aelod o staff, pob disgybl a phob rhiant fod yn ymwybodol, yn rhan ac yn gefnogol i Bolisi Ymddygiad cadarnhaol a Disgyblaeth yr Ysgol er mwyn iddo lwyddo. Mae cymorth a chefnogaeth rhieni yn angenrheidiol. Mae cyfrifoldeb gyda holl aelodau’r staff i gynnal y polisi hwn bob amser.

1. Amcanion

Amcan ein polisi ymddygiad cadarnhaol a disgyblaeth yw;

- Gwneud amgylchedd yr ysgol yn ddiddorol, pleserus, diogel a gofalgar ar gyfer meithrin a dysgu disgyblion.

- Darparu strwythur y mae plant, oedolion a rhieni yn ymwybodol o’r hyn sy’n ddisgwyliedig ohonynt a pha strwythurau a ddarperir ar gyfer gwobrwyo ymddygiad da a delio â phroblemau ymddygiad

- Annog y plant i gyd i ofalu a chymryd gofal o’i gilydd.

Gweithiwn tuag at gyflawni’r amcanion hyn drwy:

- Ddatblygu a mabwysiadu cydgefnogaeth rhwng oedolion a phlant, plant a phlant ac oedolion ac oedolion.

- Adeiladu hunan-barch a hunanwerth drwy ganmol a

gwobrwyo ymddygiad da a datblygu agweddau a pherthnasau positif.

- Darparu arferion effeithiol ar gyfer dysgu effeithiol.
- Datblygu strategaethau i hyrwyddo hunanreolaeth a dealltwriaeth dda o ganlyniad eu gweithredoedd/ ymddygiad.
- Darparu cymorth a chefnogaeth pan fo'r angen i unrhyw blentyn sy'n cael anhawster i reoli ei ymddygiad ei hun.
- Ystyried unrhyw anableddau neu oediad datblygiadol emosiynol sydd gan blant neu oedolion yn yr ysgol.

2. Safon yr Ymddygiad a ddisgwylir yn Ysgol Gymraeg Teilo Sant.

Disgwylir i blant yr ysgol;

- ddangos parch tuag at ei gilydd, y staff ac ymwelwyr
- barchu eiddo ei gilydd a gofalu am adeilad ac offer yr ysgol
- ymddwyn yn dda a bod yn sylwgar yn y dosbarth
- gerdded (dim rhedeg) wrth symud o gwmpas yr ysgol
- osgoi trais a dial
- ddefnyddio iaith gwrtais a gweddus
- beidio dod ag offer miniog a pheryglus, offer trydanol, gemwaith a theganau i mewn i'r ysgol.

Gall gwyro oddi ar y safonau ymddygiad hyn fod yn achos disgyblu o dan y Polisi hwn.

3. Bwlio

Mae bwlio yn weithred ddifrifol o dorri'r Safonau Ymddygiad ac yn drosedd i'w ddisgyblu. Mae'r ysgol yn rhoi sylw arbennig i adnabod a rhwystro bwlio yn yr ysgol, i ddelio ag ef yn effeithiol pe bai'n digwydd ac addysgu'r plant nad yw'n cael ei oddef yn yr ysgol. Mae gan yr ysgol felly Bolisi Gwrth-fwlio ar wahân sy'n ymdrin â'r materion hyn.

4. Ymddygiad tu allan i gyd-destun yr Ysgol

Gall ymddygiad plant tu allan i'r ysgol fel ar dripiau ysgol neu chwaraeon, gael ei drin o dan y Polisi hwn fel pe bai wedi digwydd o fewn yr ysgol. (Caiff plant eu hatgoffa eu bod yn cynrychioli'r ysgol a bod disgwyl iddynt ymddwyn felly).

5. Cyfrifoldeb y Staff

Mae'n bwysig i'r holl staff gynnal y neges am ddisgwyliadau'r ysgol o ymddygiad positif a chwrtais gan bawb nid drwy eu geiriau yn unig ond drwy eu gweithredoedd. Dylid hyrwyddo ymddygiad da yn gyson drwy:

- Dderbyn cyfrifoldeb am ymddygiad y disgyblion yn yr ysgol a thu hwnt ar ymweliadau.
- Dderbyn cyfrifoldeb am y disgyblion i gyd, nid rhai yn eu dosbarth yn unig
- Rannu problemau a strategaethau llwyddiannus wrth ddelio ag unigolion
- Ddilyn safonau o ymddygiad cyffredin.
- Hysbysu'r Athro Dosbarth neu Bennaeth bob amser am ddigwyddiadau neu broblemau gyda phlentyn

- Hysbysu’r rhieni’n gyson drwy’r Athro Dosbarth neu’r Pennaeth

- Fodelu ymddygiad cadarnhaol (e.e. rheolaeth emosiynol, empathi ayyb) a chyfathrebu cwrtais a pharchus.

Mae gweithredoedd, geiriau ac ymddygiad y staff i gyd yn rhoi arwyddion pwysig. Maent yn siarad yn uwch nag unrhyw reol, gosb neu wobr o’r hyn yw safonau disgyblaeth a naws yr ysgol mewn gwirionedd.

6. Cyfraniad y Disgyblion

Mae’r holl ddisgyblion yn cael cyfle i gymryd rhan mewn trafodaethau. Golyga hyn gall plant drafod gyda’u cyfoedion ac oedolyn. Mae hyn hefyd yn rhoi cyfle i’r plant drafod eu teimladau. Gall faterion cyffredinol am ddisgyblaeth ac ymddygiad gael eu codi gan blant gyda’r Cyngor Ysgol ac felly’n cael eu dwyn i sylw’r staff a’r Corff Llywodraethol.

7. Partneriaeth gyda’r Rhieni

Mae cyd-weithio a phartneriaeth gyda’r rhieni yn angenrheidiol i lwyddiant y polisi hwn. Bydd rhieni’n cael eu hysbysu am gamymddwyn annerbyniol an eu plant er mwyn bod yn rhan o ddatrys unrhyw anawsterau. Y pwynt cyswllt cyntaf rhwng y rhieni a’r ysgol yw Athro Dosbarth y plentyn fel arfer. Os ydy’r ymddygiad yn parhau, gwahoddir rhieni i drafod y mater gyda’r Athro Dosbarth a/neu Bennaeth. Fe allai’r Pennaeth ddymuno trefnu Cynllun Ymddygiad, Cynllun Gofal Bugeiliol gyda’r rhieni neu strategaethau eraill (e.e. cyfnod yn gweithio ar dargedau ymddygiad personol neu gyfle i gael mynediad i ymyraethau addas o fewn yr ysgol). Mewn achosion mwy difrifol, cysylltir ag asiantaethau allanol am gymorth neu gyngor a threfnir cyfarfodydd amlasiantaethol yn ôl yr angen.

8. Camau Gweithredu Rheolaeth Ymddygiad a Disgyblaeth.

Yn ein hysgol ni, dangoswn i blant ein bod yn gofalu cymaint amdanyn nhw i adael iddyn nhw wybod bod ymddygiad da yn cael ei gymeradwyo a'i wobrwyo a hefyd bod ymddygiad gwael yn annerbyniol. Dysgwn iddyn nhw fod yna ganlyniad go iawn i ymddygiad da ac annerbyniol fel ei gilydd. Gwnawn y plant yn ymwybodol o'r Safonau Ymddygiad a ddisgwylir ohonyn nhw. Yn ogystal, o fewn pob dosbarth, bydd y plant wedi cytuno ar reolau a disgwyliadau'r dosbarth ac yn ymwybodol o'r canlyniadau o'u torri.

8.1 Cydnabyddiaeth Bositif a Chymeradwyo Ymddygiad Da

Bydd cydnabyddiaeth bositif yn cynnwys:

- Canmol
- Sticeri, gweithdrefn gwobrwyo dosbarth (e.e. marblis)
- Tystysgrif- ymdrechwr yr wythnos.
- Cyfathrebu positif gyda rhieni, nodiadau ayyb.
- Breintiau arbennig
- Dewis rhydd
- Pwyntiau dosbarth/gwobrau

Anfonir plant yn aml at y Pennaeth neu Athro Dosbarth arall fel cydnabyddiaeth o ymdrech/ymddygiad da neu waith da

. **8.2 Canmol Ymddygiad Da**

. Credwn taw canmoliaeth ac anogaeth yw'r wobr fwyaf pwerus. Bydd plentyn sy'n teimlo wedi ei werthfawrogi gan oedolyn mewn cymuned yn tyfu mewn hunanhyder ac yn ei awydd i lwyddo. Mae'r ysgol yn gweithredu cynllun cymeradwyo ymdrechwr yr wythnos. Mae'r Cyfnod Sylfaen yn gwobrwyo y disgyblion â sticeri am gyrhaeddiad/ymddygiad unigol, gweithdrefn tocyn raffl a gweithdrefn gwobrwyo dosbarth cyfan gyda'r disgyblion yn cyfrannu syniadau ar gyfer gwobrau dosbarth cyfan. Mae'r

gwithdrefnau yma’n parhau ac yn datblygu i fyny i Gyfnod Allweddol 2 gan gwrdd â gofynion datblygiadol disgyblion CA2. Bydd yr ysgol yn gweithredu yn unol ag egwyddorion Meddylfryd o Dwf ac yn parhau i ganmol disgyblion mewn sefyllfaoedd priodol fel cydnabyddiaeth yng ngwasanaeth yr ysgol, mewn adroddiadau ysgol a llythyron at rieni. Clustnodir gwasanaeth bob wythnos i ddathlu llwyddiannau’r disgyblion ble gall disgyblion gael eu henwi am eu gwaith, ymddygiad neu lwyddiannau mewn meysydd eraill.

8.3 Ymateb i Ymddygiad Annerbyniol

Dull Gweithredu ar ddewis

Bydd yr ymateb addas wrth ymateb i ymddygiad annerbyniol yn dibynnu ar nifer o ffactorau yn cynnwys oed y plant dan sylw, eu datblygiad emosiynol, eu hymddygiad yn y gorffennol, eu perthynas â phlant ac (yn aml) yr angen am ymateb prydlon i’r digwyddiad. Mae gan yr Athro Dosbarth a’r Pennaeth ddewis eang ar sut i ymateb i unrhyw ddigwyddiad, ond (wrth sefydlu’r hyn ddigwyddodd a phenderfynu ar y canlyniadau) fyddan nhw bob amser yn ceisio bod yn deg i’r plentyn/plant ac eraill sy’n gysylltiedig. Os yw’r ymddygiad annerbyniol yn anodd ac yn barhaus bydd yr ysgol yn llunio cynllun ymddygiad unigol. Bydd y cynllun yma wedi ei gynllunio’n ofalus i gyfarfod anghenion ymddygiadol y disgybl ac yn cynnwys strategaethau i’w dilyn gan y disgybl, rhieni a staff yr ysgol.

8.4 Rheolaeth Ddosbarth.

Mae’r athrawon yn gyfrifol am lunio rheolau a disgwyliadau dosbarth gyda’u plant. Bydd y rheolau yn cynnwys 3-5 rheol a benderfynwyd arnynt gan y plant. Arddangosir y rhain yn amlwg yn y dosbarth. Adolygir nhw bob tymor gan addasu fel bo’r angen. Bydd y rheolau’n cael eu harddangos yn iaith y disgybl ac yn nodi'r ymddygiad disgwyliedig e.e. “Rydym ni’n siarad yn gwrtais”

. Athro Dosbarth – Camau Gweithredu

. Gall camau gweithredu ymddygiad annerbyniol (o ystyried oedran emosiynol a chymeriad ac adnabyddiaeth yr athro o'r plentyn) gynnwys:

1. Trafodaeth gyda'r disgybl am ei ymddygiad ac amser i'w ystyried, gan gynnwys "Saib", os yn berthnasol (gweler isod)

2. Cwblhau Cofnod Digwyddiad Ymddygiad ar My Concern ar gyfer cyfeirio iddo yn y dyfodol a chadw llygad ar batrymau.

3. Ymddiheuriad llafar neu ymddiheuriad ysgrifenedig i'w gwblhau gan y plentyn a'i drosglwyddo i'r person mae'n ymddiheuro iddo yn dilyn trafodaeth adfer yn edrych am effaith yr ymddygiad ar yr un sy'n 'targed' a chytundeb am sut y dylid gwneud iawn am yr ymddygiad. Datrysiad diogel a llesol i bawb.

4. Rhoi penderfyniadau i'r disgyblion i ddewis yn ddoeth o ran sefyllfaoedd e.e gallwch rannu'r bêl yn synhwyrol neu fe fyddai'n mynd â'r bêl i ffwrdd, mae'r dewis i fyny i chi.

Os ydy'r ymatebion hyn yn ymddangos yn annigonol, dylai'r Athro Dosbarth gyfeirio'r mater i'r Pennaeth.

8.5 Saib

Os oes digwyddiad yn ystod gwers fe all yr Athro Dosbarth ddewis roi "saib" i'r plentyn. Golyga hyn roi'r cyfle i'r plentyn i fod mewn man ymdawelu e.e mat meddwl /gofod neu gadair saib i feddwl (gofod i feddylu am bethau positif nid dim ond negyddol) ble fydd yn eistedd oddi wrth blant eraill er mwyn cael amser i feddwl, ystyried ei sefyllfa neu dawelu. Pan fydd yn teimlo'n barod, gall ddychwelyd i ymuno yn y gweithgareddau ac mae'n ddisgwyliedig iddo ymddiheuro i'r Athro Dosbarth, ac i blentyn arall, os yn berthnasol.

Yn ogystal, gellir defnyddio’r gweithdrefn saib mewn ffordd gadarnhaol ac fel gofod i’r disgyblion i gael munud i feddwl os yn cael anhawster penderfynu neu’r angen i gael munud i feddwl.

9. Camau Gweithredu’r Pennaeth

Mewn achos o ymddygiad annerbyniol rheolaidd neu ddifrifol bydd y Pennaeth yn delio â’r mater. Fe all Athro Dosbarth gyfeirio’r plentyn at y Pennaeth ar unrhyw adeg. Dylai plant gael eu hanfon at y Pennaeth yn unig pan fo’r strategaethau a amlinellir uchod wedi eu trio ond nid yw’r ymddygiad yn gwella neu fod y digwyddiad mor ddifrifol i warantu sylw a gweithredu’r Pennaeth yn syth.

Mae gan y Pennaeth ddewis eang o gamau addas i ddewis ohonynt. Esiamplau o gamau gweithredu’r Pennaeth fyddai:

1. Cyfarfod â’r Athro Dosbarth a’r plentyn i drafod y problemau a’r ymddygiad hyd yma.

2. Rhoi amser i’r plentyn ystyried ei ymddygiad a thrafod unrhyw achlysuron y mae’r ysgol yn rhan ohono.

3. Trafodaeth neu lythyr at y rhieni yn esbonio’r sefyllfa a rhybudd oddi wrth y Pennaeth i’r plentyn am y camau nesaf os nad ydy’r ymddygiad yn gwella.

4. Llythyr a chyfarfod gyda’r rhieni yn yr ysgol i drafod sefyllfa’u plentyn a chytuno ar y ffordd ymlaen.

5. Llunio Cynllun Ymddygiad Unigol/Gofal Bugeiliol

6. Cysylltu ag asiantaethau allanol pan yn briodol.

7. Gwaharddiad Cyfnod Penodol neu Waharddiad Parhaol.

. 9.1 Colli Breintiau

. Bydd unrhyw freintiau sy’n cael eu colli yn gysylltiedig â’r ymddygiad/digwyddiad e.e.

. Digwyddiadau annerbyniol yn ystod amser chwarae yn arwain at blentyn yn cael ei dynnu allan o’r sefyllfa.

. Digwyddiadau yn y dosbarth yn cael eu delio â nhw yn y dosbarth a chyfle i ddisgyblion i ddewis cymryd cyfrifoldeb am yr hyn syn digwydd nesaf e.e. “Mae angen i ti wneud _______nawr neu bydd raid i ti ei gwblhau yn ystod amser chwarae/cinio. Mae e lan/fyny i ti.”

. **9.2 Gwaharddiadau**

. Gwaharddiad penodol neu barhaol yw’r canlyniad eithaf i ymddygiad annerbyniol ac fel arfer (er nid bob amser) rhoddir pan nad oes strategaethau eraill ar ôl. Disgwylir iddo fod yn brin yn ein hysgol. Wrth ystyried gwaharddiad, bydd y Pennaeth yn dilyn canllawiau Llywodraeth Cymru. Mae plentyn mewn perygl o gael ei wahardd o’n hysgol ni am gamymddwyn difrifol wrth i’r Pennaeth gredu fod cadw’r plentyn yn yr ysgol yn niweidio addysg a lles y plentyn neu eraill yn yr ysgol.

3.
Fe allai plentyn gael ei wahardd (yn dibynnu ar yr amgylchiadau) am ymddygiad fel yr esiamplau canlynol:

- Gweithred o drais neu ymddygiad ymosodol droeon tuag at ei gyfoedion a/neu staff
- Bwlio bwriadol, parhaus
- Defnydd parhaus o iaith anweddus / cam-drin geiriol
- Ymddygiad rhywiol anaddas
- Aflonyddu geiriol parhaus neu aflonyddu oherwydd hil, lliw, cefndir ethnig neu anabledd

- Cyffuriau anghyfreithlon yn eu meddiant
- Diystyru rheolau yr ysgol gan greu perygl i eraill

Bydd gwaharddiad penodol fel arfer yn 1-5 diwrnod yn dibynnu ar ddifrifoldeb y digwyddiad a chofnod ymddygiad blaenorol y plentyn. Gall plentyn gael ei wahardd yn barhaol am un achos difrïol o gamymddwyn hyd yn oed os ydy ei gofnod yn dda a does yna ddim gwaharddiadau penodol blaenorol. Esiamplau o ymddygiad annerbyniol "un tro" allai arwain at y fath weithred lem fyddai trais difrifol, cyflenwi cyffuriau anghyfreithlon yn yr ysgol neu fygwth defnyddio arf.

10 Anghenion Arbennig ac Anabledd

Bydd yr Athro Dosbarth neu'r Pennaeth yn ystyried unrhyw anabledd neu anghenion dysgu ychwanegol plentyn mewn camau disgyblu. Bydd gweithredu unrhyw gynlluniau e.e. Cynllun Ymddygiad Unigol yn cael ei fonitro gan y Cydlynydd Anghenion Dysgu Ychwanegol a'r Athro Dosbarth. Bydd staff eraill sy'n gysylltiedig (Cynorthwywyr Dysgu, Arolygwyr Cinio ayyb) yn cael eu hysbysu o'r targedau a osodwyd a'r strategaethau a ddefnyddir i annog datblygiad emosiynol ac ymddygiadol yr unigolyn. Os nad ydy'r ymddygiad yn gwella, ystyrir symud ymlaen i Weithredu Ysgol a Mwy a chysylltu ag asiantaethau allanol.

11. Sefyllfaoedd Penodol

11.1 Maes Chwarae

Rheolau'r maes chwarae ydy:

- Rydym yn dangos parch at bobl, eiddo a'r amgylchedd
- Rydym yn gofalu am ein gilydd a chwarae'n ddiogel
- Rydym yn gwrtais, caredig a chyfeillgar

- Rydym yn ymddiheuro am frifo neu fwrw mewn i rywun yn ddamweiniol
- Rydym yn dilyn cyfarwyddiadau'n syth
- Rydym yn mynd i'n llinellau yn ôl y disgwyl, cyn gynted ag y clywn y gloch.

Canlyniadau Tebygol Ymddygiad Annerbyniol

- Saib ar y maes chwarae
- Colli amser chwarae – dewis i'r plentyn – naill ai neu, mae i fyny i ti. (eistedd yn yr adeilad)

11.2 Amser Chwarae Gwlyb /Chwarae Tu Fewn

Bydd achlysuron pan fydd plant yn methu mynd allan i'r maes chwarae oherwydd y tywydd.

Yn ystod y cyfnodau hyn:

- Rhaid i blant CA2 aros yn y neuadd a'r CS mewn dosbarthiadau. (defnyddir dosbarthiadau CA 2 yn ystod Covid)
- Rhaid i blant beidio â rhedeg o gwmpas neu gamymddwyn
- Bydd athrawon dosbarth yn darparu gemau tawel, papur scrap a chreonau ayyb, comics/llyfrau i'w darllen
- Bydd rheolau'r dosbarth yn weithredol.

11.3 Mynd i mewn ac allan o'r neuadd – Gwasanaeth

Disgwylir i blant:

- Ddod i mewn ac allan yn dawel
- Wrando a pheidio â thynnu sylw eraill.
- Roi llaw i fyny i ateb cwestiynau
- Eistedd ar y llawr mewn dull synhwyrol a derbyniol

Canlyniadau Tebygol Ymddygiad Annerbyniol:

- Dychwelyd i'r neuadd amser chwarae neu ymarfer dod i mewn ac allan o'r neuadd fel dosbarth cyfan

. **11.4 Clybiau Ar-ôl Ysgol**

. Rydym yn annog plant i gymryd rhan mewn clybiau ar ôl ysgol, ond fe allent gael eu gwahardd dros dro neu'n barhaol o glwb am gamymddwyn yn y clwb.

. **11.5 Addysg Gorfforol / Nofio**

. Disgwylir i'r plant weithio'n synhwyrol yn ystod gwersi. Rhaid iddyn nhw wrando'n astud ar gyfarwyddiadau'r athrawon a'u gweithredu. Rhaid cadw at y rheolau diogelwch bob amser. Os ydy plentyn ar unrhyw adeg yn methu ag ymddwyn yn gyfrifol fe allai gael ei wahardd o Ymarfer Corff neu wers nofio.

. **11.6 Teithiau Ysgol**

. Cyn mynd ar daith, bydd athrawon dosbarth yn trafod gyda'u dosbarthiadau'r hyn a ddisgwylid ohonynt o ran ymddygiad a threfniadaeth. Fe fyddan nhw hefyd yn atgoffa'r plant i fod yn gwrtais ac i hyrwyddo enw da'r ysgol yn y gymuned. Mewn achos o ymddygiad annerbyniol neu ddiogelwch y plentyn yn cael ei gyfaddawdu, y canlyniadau tebygol fyddai:

- Hysbysu'r rhieni

- Llythyr o ymddiheuriad i'r lleoliad wedi'i ysgrifennu gan y plentyn

11.7 Monitro, Gwerthuso ac Adolygu

Y Pennaeth sy'n gyfrifol am fonitro a gwerthuso'r Polisi hwn ac adrodd yn ôl i'r Corff Llywodraethol yn flynyddol.

Covid –19

Mewn achosion o ymddygiad sy'n berygl uniongyrchol i ddisgyblion neu oedolion e.e disgybl yn poeri, peswch neu disian yn fwriadol tuag at ddisgybl neu oedolyn yn ystod cyfnod Covid 19 fe fydd yr ysgol yn cysylltu â'r rhieni'n syth i ddod i gasglu'r disgybl o'r Ysgol gan fod y weithred yn fygythiad i ddiogelwch eraill yn yr ysgol. Bydd yr Ysgol yn dilyn y camau o fewn dogfen "Gwahardd o ysgolion ac unedau cyfeirio disgyblion" Llywodraeth Cymru. Bydd y cyfnod yn dibynnu ar ddifrifoldeb ac oedran y disgybl. Wrth ddychwelyd yn ôl i'r ysgol fe fyddwn yn cynnal cyfarfod cefnogaeth er mwyn osgoi sefyllfa debyg.

Llofnodwyd ar ran Cadeirydd y Llywodraethwyr:

____

Dyddiad: ______________________________